

(T A S L A K)

- yabancıların yabancı menkul kıymetleri yerli sermaye piyasalarına sunabilmeleri için bazı niteliklerin aranması
- sigorta şirketlerinin teknik rezervlerinin yabancı aktiflere yatırılamaması
- ihracatta mal bedellerinin yurda transferi ile azami süre sınırları
- kredili ihracattaki mevcut vade sınırları
- Türkiye’de yerleşiklerin yurtdışından temin ettikleri prefinansman kredilerindeki vade sınırı
- yurtdışına aynı ya da nakdi transferlerin (5 milyon ABD Dolarını aşan) ilgili Bakanlığın iznine tabi oluşu

c) Gerekli Kurumsal Değişiklikler

d) Yeni Hukuki Düzenlemelerin Yürürlüğe Girmesine Bağlı Olarak Alınması Gereken Tedbirler

e) Yeni Düzenlemelerin Uygulanması için Gereken Ek Personel ve Eğitim İhtiyacı

f) Gerekli yatırımlar

III- TAKVİM

Orta vade de.

IV- FİNANSMAN - GEREKLİ HARCAMALAR VE FİNANSMAN KAYNAKLARI

3.6. Şirketler Hukuku

3.6.1 Şirketler Hukuku

1- ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut Durum

Türkiye, Kıta Avrupası hukuk sistemini benisemiş olduğu için, şirketler hukuku alanında, Türk mevzuatı ile AB mevzuatı arasında çok büyük farklılıklar bulunmamaktadır. Ancak AB direktifleri ile Türk mevzuatı karşılaştırıldığında tespit edilen bazı eksikliklerin giderilmesi ve uyumun sağlanması amacıyla Adalet Bakanlığı koordinatörlüğünde, Türk Ticaret Kanununda gerekli değişikliklerin yapılabilmesini teminen "Türk Ticaret Kanunu Komisyonu" oluşturulmuştur. Şirketler hukukuna ilişkin tüm uyum çalışmaları bu Komisyon bünyesinde yürütülmektedir.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

Türk hukukunda, hem kamu hem de özel sektör şirketleri dahil olmak üzere çok çeşitli teşebbüs türleri mevcut bulunmaktadır. İlk ayırmada “Adi Ortaklık” ve “Ticaret Şirketleri” olmak üzere iki tür şirket vardır.

Borçlar Kanununda düzenlenen “Adi Ortaklık”, şirketin ortaklarından ayrı bir hukukî kişiliğe sahip değildir. Bununla beraber, en basit şirket türüdür ve ticaret şirketlerine nazaran kuruluş muameleleri daha az külfetlidir. Ayrıca tüm ortaklarının sorumluluğu, adî şirketin sermayesine bakılmaksızın, sınırsızdır. Özellikle “joint venture”lar adi şirket hükümlerine tabidirler.

Ticaret Şirketleri için “Sınırlı Sayı ve Tipe Bağlılık” ilkesi geçerlidir. Türk Ticaret Kanununda, beş tür ticaret şirketi sayılmış ve düzenlenmiştir. Bunlar, “Kollektif Şirket”, “Komandit Şirket”, “Limited Şirket”, “Kooperatif” ve “Anonim Şirket”lerdir. Tüm Ticaret Şirketleri, kendilerini kuran şahıslardan ayrı bir hukukî kişiliğe sahiptir. Anonim Şirketler ve Limited Şirketler; şirketin sermayesinin, şirketin ortaklarının kimliğinden çok daha önemli olan sermaye şirketleridir; ve şirketin ortaklarının sorumluluğu kayıtlı sermaye ile sınırlıdır. Kooperatifler ise 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ile düzenlenmiştir.

Kollektif şirketin en önemli karakteristik özelliği, şirketin borçlarından dolayı tüm ortakların müşterek bir ticaret ünvanı altında sınırsız sorumlu olmalarıdır. Komandit şirketlere gelince iki kategori ortak vardır. Komanditer ortak olarak adlandırılan ilk ortak kategorisi, şirketin borçlarından, taahhüt ettikleri sermaye oranında sorumludur. Komandite ortak olarak adlandırılan diğer kategori ortakları ise şirketin borçlarından dolayı sınırsız şekilde sorumludur.

Limited şirketler en az iki, en fazla 50 ortak tarafından ihdas edilebilir; ve her bir ortağın şirketin borçlarından dolayı sorumluluğu, koymayı taahhüt ettikleri sermaye miktarı ile sınırlı sorumluluktur.

Kooperatifler karşılıklı yardım ve dayanışma ilkesi üzerine inşa edilmektedir. Kooperatifler, meslek, sanat ve geçimleri ile ilgili çeşitli ihtiyaçlarını müşterek olarak karşılamak isteyen şahıslar tarafından kurulur.

Anonim Şirket, en önemli şirket türlerinden biridir. Bir Anonim Şirket kurmak için en az beş kurucu üye olmalı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığından izin alınmalı yetkili mahkeme şirketin kuruluşunu tasdik etmeli ve tasdik edilen şirket ticaret merkezinin bulunduğu yer ticaret sicilin ve ilan edilmelidir. Yukarıda bahsedilen Ticaret Şirketleri arasında sermayesi paylara bölünmüş Komandit şirket ve Anonim Şirketler hisse senedi çıkarabilir; ve Anonim Şirketler, toplam sermayeye tekabül eden miktarda bir sınırlı sorumluluğa sahiptirler. 100’den fazla hissedarı bulunan veya hisselerini ya da menkul kıymetlerini halka arzeden Anonim Şirketler temelde Sermaye Piyasası Kanununa tabidir. Türkiye’de tüm bankalar ve sigorta şirketleri Anonim Şirket şeklinde ihdas edilmek zorundadır. Anonim şirketlerin alacaklarını ve hissedarlarını gerektiği şekilde koruyabilmek için özel bir kurum olarak Sermaye Piyasası Kurulu ihdas edilmiştir. Bu Kurulun temel görevi; mukabil AT direktiflerinin temel

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

amacı olan hissedarlar ve alacaklılar için şeffaflığı, açıklığı ve güvenliği temin etmektedir.

Tüm ticaret şirketleri için temel öneme haiz gerekli bilgiler Sanayi ve Ticaret Odaları tarafından tutulan sicile kaydedilmekte ve bu bilgiler kamuya açık bulunmaktadır. Anonim şirketler ile diğer Ticaret Şirketleri alacaklıları ve hissedarları etkileyen belli kararlarla ilgili bilgileri yayımlamaya mecbur bulunmaktadır.

Türk mevzuatında, şirketlerin ortakları ve alacaklılarının menfaatlerini korumak için şirketlerin tescili, ilânı, borçlarının geçerliliği ve feshi ile ilgili uygun hükümler mevcut bulunmaktadır. Türk Ticaret Kanununa göre, ticaret davalarına bakan her asliye hukuk mahkemesi nezdinde, bir ticaret sicilinin kurulması gerekmektedir. Bugün, 81 il ve son nüfus sayımına göre nüfusu meslekleri 50.000'i aşan 154 ilçe olmak üzere toplam 235 bölgemizde ticaret sicili bürosu bulunmaktadır.

Herkes ticaret siciline kayıtlı şirketler ile ilgili bilgilere erişme ve hatta yazılı olarak belgelerin bir nüshasını edinme hakkına sahiptir. Bu hizmetin ücreti, her sayfanın tasdikinde 800.000 TL (1.3 EURO) gibi gayet makul bir fiyattır.

Ticaret Sicili Tüzüğü'nün 84. Maddesine göre, şirketler ile ilgili tüm bilgiler kağıt ortamı yerine elektronik ortamda tutulabilmektedir. 3 büyük ilimizde yani İstanbul, Ankara ve İzmir'de şirketlerle ilgili bilgi ve belgeler elektronik ortamda tutulmaktadır.

1999 yılı verilerine göre Türkiye'de kayıtlı Anonim şirketlerin toplam sayısı 790.341, limited şirketlerin sayısı ise 389.941'dir.

Tescil için başvuru ile şirketin tescil edilmesi arasında geçen azami süre 2 gündür. Şirketlerle ilgili belge ve bilgilerin ilânı aksi açıkça belirtilmediği sürece tüm metnin Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanması yoluyla yapılmaktadır.

Şirket işlerinde şeffaflık ilkesinin temin edilmesi amacıyla çıkartılan 68/151 sayılı Birinci Konsey Direktifinin düzenlediği konulardaki Türk Ticaret Kanunu, Ticaret Sicili Nizamnamesi, Türkiye Ticaret, Sanayi ve Deniz Ticaret ve Ticaret Borsaları Kanunu ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun hükümleri, genel olarak uyumlu bulunmaktadır. Özellikle anonim şirketler açısından tam bir uyum olduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber, birtakım şekilsel değişikliklere ihtiyaç duyulmaktadır. Türk Ticaret Kanununda Birinci Direktifin aksine, şirket organlarının eylem ve işlemleri, eğer şirketin amaçları içinde ise bağlayıcı bulunmaktadır.

Tescil ve ilân ile ilgili hükümlerin yerine getirilmemesi durumunda, gerekli mevzuatımızda ceza ve özel hukuk müeyyideleri mevcut bulunmaktadır. Genel

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

hatlarıyla bu müeyyideler; hapis, para cezası, ticaret odası ve sanayi odası üyeliğinden çıkarılma ve tazminattır.

Halka açık sınırlı sorumlu şirketlerin kuruluşu, sermayelerinin muhafazası ve değiştirilmesine ilişkin olarak ortakların ve üçüncü kişilerin menfaatlerinin korunması amacıyla çıkarılan 77/91 sayılı İkinci Konsey Direktifi hükümlerinin karşılığı Türk Ticaret Kanunu, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ve 3182 sayılı Bankalar Kanununda yer almaktadır. Türk mevzuatı ile anılan Direktif karşılaştırıldığında konunun Türk hukukunda da yeterli bir şekilde düzenlenmiş olduğu söylenebilir. Ancak bazı hususlarda Türk mevzuatı, AT mevzuatının içerdiği kadar ayrıntılı hükümler içermemektedir. Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanununda halka açık sınırlı sorumlu şirketlerin (anonim şirketlerin) kuruluşu, sermayelerinin korunması, artırılması veya azaltılması ile ilgili uygun hükümler bulunmaktadır. Ancak hisse senetleri açısından ikinci direktif Türk Ticaret Kanununa nazaran daha ayrıntılı hükümler içermektedir.

Üye ülkelerdeki anonim şirketlerin (halka açık sorumlu şirketlerin) yıllık hesapları ile ilgili uygulamalarını uyumlaştırmak amacıyla çıkartılan 78/660 sayılı Dördüncü Konsey Direktifinde yer alan konular, Türk mevzuatında, Sermaye Piyasası Kanununda düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeler Dördüncü Direktif hükümleriyle geniş ölçüde uyumlu bulunmaktadır.

Anonim şirketlerin birleşmesini düzenleyen 78/855 sayılı Üçüncü Konsey Direktifi hükümleri ile Türk Ticaret Kanununun ilgili hükümleri genel çizgileri itibarıyla uyumlu bulunmaktadır. Ancak Direktifte ayrıntılı hükümler yer almaktadır. Türk Ticaret Kanununda bu yönde gerekli değişikliklerin yapılması gerekmektedir.

Halka açık sınırlı sorumlu şirketlerin bölünmesi ile ilgili 82/891 sayılı Altıncı Konsey Direktifi hükümleri doğrultusunda bir düzenleme Türk hukukunda bulunmamaktadır. Türk Ticaret Kanunu Tasarısının, şirketlerin bölünmesine ilişkin hükümleri, Altıncı Konsey Direktifi hükümleri göz önüne alınarak hazırlanmaktadır.

Şirketlerin konsolide hesapları ile ilgili 83/349 sayılı Yedinci Konsey Direktifi bakımından ise; limited şirketler ve Sermaye Piyasası Kanununa tâbi olmayan anonim şirketler açısından uyum ihtiyacı hissedilmektedir. Sermaye Piyasası Kanununa tâbi olan anonim şirketler açısından ilgili Türk mevzuatı büyük ölçüde Yedinci Direktif ile uyum halinde bulunmaktadır. Ancak Yedinci Direktifin aksine Sermaye Piyasası Kanununa göre, yıllık konsolide rapor ve hesapların hazırlanması zorunlu olmayıp, ihtiyarî bulunmaktadır.

Üye ülkelerin bağımsız denetim ilkelerine bir standardizasyon getiren 84/253 sayılı Sekizinci Konsey Direktifi hükümlerine paralel düzenleme 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ile getirilmiştir. Anılan Kanunun pek çok hükmü Direktif

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

ile uyumlu bulunmaktadır. Bununla birlikte bütün ticari işletmelerin muhasebe ve denetim işlemleri ile söz konusu hizmetlerden yararlanma hususları, Direktifteki hükmün aksine ihtiyari bulunmaktadır.

Ancak, tip şirket türlerinin başka bir üye devlette açılan şubelerinin tescil ve ilan şartlarına dair 89/666 sayılı Onbirinci Konsey Direktifi hükümleri ile Türk mevzuatının karşılaştırılması sonucu ortaya çıkan sonuç, Türk mevzuatında yer alan yerli ticari şirketlerin tescil ve ilan hakkındaki hükümlerin yabancı şirketlerin Türkiye'de açılan şubelerine de uygulanabileceği sonucu çıkarılmaktadır. Esas itibarıyla bu konudaki Türk mevzuatı, Direktifin tüm hükümlerini kapsamaktadır. Bununla birlikte, şirket kaydı, kayıt numarası ve bilançoya ilişkin hükümler açısından AB mevzuatına uygun düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Tek ortaklı şirketlerin kurulmasına ilişkin 89/667 sayılı Onikinci Konsey Direktifinin düzenlediği konuda Türk mevzuatında herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Türk hukukuna göre, tek kişilik sınırlı sorumlu şirket kurmak mümkün değildir. Fakat Türk Ticaret Kanunu Tasarısı tek kişilik şirket kurulması hükmünü de içermekte ve bireysel girişimlerinin sorumluluğunun sınırlanmasına imkân tanımaktadır.

b) AB Hukukunun Bağlayıcı Hukuki Düzenlemeleri

1. 68/151/AT (368 M 0151/81 RG M* 065 14.03.68): Antlaşmanın 58. maddesinin 2. paragrafı kapsamındaki şirketlerin ortaklarının ve 3. kişilerin menfaatlerinin korunması için Üye Devletlerce talep edilen teminatlar benzeri teminatların Topluluk aracılığıyla talep edilmesi amacıyla işbirliği hakkında 09.03.1968 tarihli Birinci Konsey Direktifi.
2. 77/91/AT (377 M 0091/01 RG M 026 30.01.77): Halka açık sınırlı sorumlu şirketlerin kuruluşu ve sermayelerinin korunması ve değiştirilmesi hakkında, Antlaşmanın 58. maddesinin ikinci paragrafı kapsamındaki şirketlerin ortaklarının ve 3. kişilerin menfaatlerinin korunması için Üye Devletlerce talep edilen teminatlar benzeri teminatların öngörülmesi amacıyla işbirliği hakkında 13.12.1976 tarihli İkinci Konsey Direktifi.
3. 78/660/AT (378 M 0660/RG M 222 14.08.78): Antlaşmanın 54(3)(9) maddesi temelinde, belirli bir şirket tiplerinin yıllık muhasebeleri hakkında 25.07.1978 tarihli Dördüncü Konsey Direktifi.
4. 78/855/AT (378 M 0855/RG M 295 20.10.78): Antlaşmanın 54(3)(9) maddesi temelinde, halka açık sınırlı sorumlu şirketlerin birleşmesi hakkında 09.10.1978 tarihli Üçüncü Konsey Direktifi.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

5. 82/891/AT (382 M 0891/RG M 378 31.12.82): Antlaşmanın 54(3)(9) maddesi temelinde, halka açık sınırlı sorumlu şirketlerin bölünmesi hakkında 17.12.1982 tarihli Altıncı Konsey Direktifi.
6. 83/349/AT (383 M 0349/RG M 193 18.07.83): Antlaşmanın 54 (3)(9) maddesi temelinde, konsolide hesaplar hakkında 13.06.1983 tarihli Yedinci Konsey Direktifi.
7. 84/253/AT (384 M 0253/RG M 126 12.05.84): Antlaşmanın 54(3)(9) maddesi temelinde şirket hesapları belgelerinin yasal denetimlerini yapmaktan sorumlu kişilerin kabulü hakkında 10.04.1984 tarihli Sekizinci Konsey Direktifi.
8. Konsey Tüzüğü (AT) (385 R 2137/RG M 199 31.07.85): No: 2137/85 Avrupa Ekonomik Çıkar Grubu Hakkında 25.07.1985 tarihli Konsey Tüzüğü.
9. 89/666/AT (389 M 0666/RG M 395 30.12.89): Bir başka devletlerin yasalarına tabi belirli şirket tiplerinin bir üye devlette şube açması için gereken şartların tespiti hakkında 21.12.1989 tarihli Onbirinci Konsey Direktifi.
10. 89/667/AT (389 0667/RG M 395 30.12.89): Tek ortaklı sınırlı sorumlu özel şirketler hakkında 21.12.1989 tarihli Onikinci Şirketler Hukuku Konsey Direktifi.
11. 90/434/AT (RG M 225, 20.08.90): Müşterek Vergileme Sistemi Direktifi: Birleşmeler, Bölünmeler ve Malvarlığının Değerlenmesi (Bu Direktif, şirketler hukuku konusu ile dolaylı olarak ilgili bulunmaktadır).
12. 90/435/AT (RG M 225, 20.08.90): Ana Şirketler ve Yavru Şirketlerin Müşterek Vergilendirilmesi Sistemi Direktifi (Bu Direktif şirketler hukuku konusuyla dolaylı olarak ilgili bulunmaktadır).

c) Sorumlu Kuruluş

- Adalet Bakanlığı
- Maliye Bakanlığı
- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
- Hazine Müsteşarlığı
- Merkez Bankası
- Sermaye Piyasası Kurulu

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı
(T A S L A K)

- Türkiye Yeminli Malî Müşavirler ve Muhasebeciler Odaları Birliği

d) Hedef

Bu alandaki AB mevzuatının tam olarak üstlenilmesi ve uygulamaya geçirilmesi.

II. UYGULAMA YÖNTEMİ

a) Türk Mevzuatının Mevcut Durumu

Aşağıda, şirketler hukuku ve şirket hesapları konusunda ilgili görülen Türk mevzuatı gösterilmektedir.

- Borçlar Kanunu No: 818
- Ecnebi Anonim ve Sermayesi Eshama Münkasem Şirketlerle Ecnebi Sigorta Şirketleri Hakkında Kanunu Muvakkat
- Sermaye Piyasası Kurulu No:2499
- Sigorta Murakabe Kanunu No: 7397
- Şirket Vergileri Kanunu No: 5422
- Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin Kuruluşu Hakkında KHK'nın Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun No:3186
- Ticaret Sicili Nizamnamesi
- Ticaret Sicili Nizamnamesinin Değiştirilmesi Hakkında Tüzük
- Türk Ticaret Kanunu No: 6762
- 559 sayılı Türk Ticaret Kanununun Değiştirilmesi Hakkında KHK

b) Türk Mevzuatında Yapılması Gereken Değişiklikler

Türk mevzuatının AB mevzuatı ile uyum durumu aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Tabloda ilgili AT Direktiflerinin karşılığı olan Türk mevzuatı gösterilmekte, EC Direktifleri ile uyumlu olan Türk mevzuatını içermemektedir.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

AT Direktifleri	Türk Mevzuatı ile Uyum Durumu
Şirketler Hukuku	
1-77/91/EEC	-Uyumlaştırılması Gerekli ¹
2-78/855/EEC	- Uyumlaştırılması Gerekli ²
3-82/891/EEC	- Uyumlaştırılması Gerekli ³
4-89/666/EEC	- Uyumlaştırılması Gerekli ⁴
Şirket Hesapları	
1-78/660/EEC	- Uyumlaştırılması Gerekli ⁵
2-83/349/EEC	- Uyumlaştırılması Gerekli ⁶
3-84/253/EEC	- Uyumlaştırılması Gerekli ⁷

Yukarıdaki açıklamadan anlaşılacağı gibi; şirketler hukuku ve şirket hesapları konusundaki Türk mevzuatı AB mevzuatı ile büyük ölçüde uyumlu bulunmaktadır.

Şirketler konusundaki Türk mevzuatınının AB Direktifleri ile genel olarak uyumlu bulunmasının temel nedenini Türk mevzuatının Kıta Avrupa ülkeleri mevzuatlarının örnek alınarak hazırlanmış bulunmasıdır.

¹ Bununla birlikte, bu konudaki Türk mevzuatı İkinci Konsey Direktifi ile büyük ölçüde uyumludur.

² Türk mevzuatında, şirket birleşmeleri konusu genel hatlarıyla düzenlenmiş ve ayrıntılı hükümler bulunmamaktadır; bununla birlikte söz konusu Direktif bu konuda kapsamlı ve ayrıntılı hükümler içermektedir.

³ Bununla birlikte, Türk mevzuatına göre, anonim şirket biçimindeki sigorta şirketleri dışında halka açık sınırlı sorumlu şirketlerin bölünmesi konusunda herhangi bir düzenleme ve hüküm yoktur. Bu noktadan hareketle ” karşılıklı Türk mevzuatının olmadığını” söylemek mümkündür. Diğer taraftan, bu Direktife göre üye devletler halka açık sınırlı sorumlu şirketlerin bölünmesi konusunda düzenlemede bulunmaya zorlanamazlar.

⁴ Genel olarak, bu konudaki Türk mevzuatı söz konusu Direktifle uyumlu görülmektedir. Bununla birlikte, anılan Direktif daha kapsamlı ve detaylı hükümler içermektedir.

⁵ Bununla birlikte, Sermaye Piyasası Kanununa tabi anonim şirketler ile ilgili Türk mevzuatı büyük ölçüde Direktif ile uyumludur, oysa ortakların iştirak hisseleri ve payları oranında sorumlu olması özel şirketlerle ilgili Türk mevzuatının uyumlaştırmaya ihtiyacı vardır.

⁶ Özellikle, ortakları iştirak hisseleri ve payları oranında sorumlu olması özel şirketlerle ve Sermaye Piyasası Kanununa tâbi olmayan anonim şirketlerle ilgili uyumlaştırmaya ihtiyaç vardır. Sermaye Piyasası Kanununa tâbi anonim şirketler ile ilgili Türk mevzuatı bu Direktif ile büyük ölçüde uyumludur. Fakat, söz konusu Direktifin aksine Sermaye Piyasası Kanununa göre, konsolide yıllık raporların ve hesapların tutulması ihtiyarîdir.

⁷ Topluluk Hukukunun aksine, bağımsız dış denetim Türkhukukuna göre zorunlu bulunamaktadır.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

Bununla birlikte istisnai bazı konular açısından Türk mevzuatında kısmi değişikliklere ihtiyaç bulunmaktadır.

Adalet Bakanlığının koordinatörlüğünde bulunan özel bir Komisyon, ilgili bütün AT Direktiflerini dikkate almak suretiyle yeni bir Türk Ticaret Kanunu Taslağı hazırlamaktadır. Örneğin, AB'nin Dördüncü, Yedinci ve Sekizinci Direktif hükümleri, Türk Ticaret Kanunu Taslağının 150 nci maddesinde düzenlenmekte ve ayrıca, Altıncı ve Onikinci Direktiflerde düzenlenen tek ortaklı sınırlı sorumlu şirketlerin kurulmasına ve şirketlerin bölünmelerine izin verilmektedir. Söz konusu Komisyon AB'nin Taslak metinlerini dahi dikkate almaktadır. Ayrıca Komisyon çalışmalarında Avrupa Birliğine üye ülkelerin şirketler hukuku mevzuatını da incelemekte ve çalışmalarında dikkate almaktadır.

c) Gerekli Kurumsal Değişiklikler

Yapılacak olan uyum çalışmaları esnasında ve sonrasında herhangi bir kurumsal yapılanma veya değişiklik söz konusu olmayacaktır.

d) Yeni Hukuki Düzenlemelerin Yürürlüğe Girmesine Bağlı Olarak Alınması Gereken Tedbirler

Tek ortaklı sınırlı sorumlu özel şirketler hakkında Onikinci Konsey Direktifi (86/667/EEC, 21.12.1989) karşılığında Türk mevzuatında herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Mevzuat durumuna göre Türkiye'de tek ortaklı sınırlı sorumlu özel şirketlerin kurulması mümkün bulunmamaktadır. Fakat Adalet Bakanlığı'nın koordinatörlüğündeki özel bir Komisyon, ilgili bütün AT Direktiflerini dikkate almak suretiyle yeni bir Türk Ticaret Kanunu Taslağı hazırlamaktadır. Yeni Taslakta, Onikinci Direktif'te düzenlendiği gibi tek ortaklı sınırlı sorumlu özel şirketlerin kurulmasına izin vermektedir.

e) Yeni Düzenlemelerin Uygulanması İçin Gereken Ek Personel ve Eğitim İhtiyacı

f) Gerekli yatırımlar

III-TAKVİM

Şirketler hukuku konusundaki temel hedef en geç 2001 yılında yeni bir "Türk Ticaret Kanunu" taslağının hazırlanması ve 2002 yılında TBMM'ye sunulmasıdır.

IV- FİNANSMAN-GEREKLİ HARCAMALAR VE FİNANSMAN KAYNAKLARI

Mevcut bilgiler ışığında, uyum çalışmaları esnasında ve uyum sonucu herhangi bir mali harcama öngörülmemektedir.

3.6.2 Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları

I- ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut Durum

Türkiye, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararının fikri, sınai ve ticari mülkiyet haklarına ilişkin 8 Numaralı Ekinde yer alan hükümlerde atf yapılan AB mevzuatı doğrultusunda, Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Anlaşması TRIPS Metni de göz önüne alınmak suretiyle, gümrük birliği öncesinde bu alanda çıkarmış bulunduğu mevzuat ile önemli bir adım atmış ve AB mevzuatına büyük ölçüde uyumu gerçekleştirmiştir. Bu çerçevede bir çok uluslararası anlaşmaya taraf olunmuştur. Son olarak da Avrupa Patent Sözleşmesine katılımın uygun bulunduğu dair Bakanlar Kurulu Kararı çıkmıştır. Marka Kanunları Antlaşmasına (TLT) katılım çalışmaları ile Endüstriyel Tasarımların Uluslararası Tesciline İlişkin Lahey Anlaşması Cenevre Metnine katılım prosedürleri için gerekli çalışmalar sürdürülmektedir. Bitki Türlerinin Korunması Hakkında UPOV Sözleşmesine Türkiye'nin katılımının gerçekleştirilmesi için öncelikle Türk mevzuatında bitki türlerinin korunması ile ilgili hukuki düzenleme yapılması beklenmektedir.

Bu çerçevede, 24.6.1994 tarihli ve 544 sayılı KHK ile sınai mülkiyet haklarının yönetimi için, finans ve yönetim bakımından özerk olan Türk Patent Enstitüsü kurulmuştur. Sanayi ve Ticaret Bakanlığının bağlı kuruluşu olan Türk Patent Enstitüsünün mevcut personel sayısı 150'dir. Sınai ve ticari mülkiyet hakları konusunda, 551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında KHK, 554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında KHK, 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında KHK, 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında KHK, 26.06.1995 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Aynı konulara ilişkin cezai müeyyideleri düzenleyen 4128 sayılı Kanun ise 07.11.1995 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Markaların Korunması Hakkında KHK, 89/104/EEC sayılı Konsey Direktifi esas alınarak hazırlanmış olup, anılan Direktif ile uyumludur. Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında KHK ise, o dönemde Taslak halinde bulunan 98/71/EEC sayılı Konsey Direktifi esas alınarak hazırlanmış olup, anılan Direktif ile uyumludur. Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında KHK ise, AB mevzuatından daha kapsamlı bir şekilde hazırlanmış olup, uygulama alanı daha geniştir. Patent Haklarının Korunması Hakkında KHK da TRIPS Anlaşmasının bu konudaki hükümleri göz önünde tutularak düzenlenmiştir. Daha sonra, Patent Haklarının Korunması Hakkında 551 sayılı KHK'da Değişiklik Yapılmasına İlişkin 566 sayılı KHK ile, 1/95 sayılı OKK'dan kaynaklanan yükümlülüğümüz uyarınca, tıbbi ve veteriner ilaç üretim usullerine ve ürünlerine patent belgesi ile sağlanan koruma 1 Ocak 1999 tarihi itibarıyla başlatılmıştır.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

1/95 sayılı OKK uyarınca, sınai mülkiyet hakları alanında, gümrük birliğinin gerçekleşmesinden itibaren üç yıl içinde uyum sağlanması gerekli konulardan birisi olan know-how ve ticari sırların korunması ile ilgili Türk mevzuatı incelenmiş ve AB ülkelerindeki yaklaşımla uyumlu bulunmuştur.

Yine 1/95 sayılı OKK uyarınca, Türkiye'nin, gümrük birliğinin gerçekleşmesinden itibaren üç yıl içinde uyum sağlanması gerekli konulardan birisi olan entegre devre topografyalarının korunması konusunda, 87/54 sayılı Konsey Direktifi esas alınarak Türk Patent Enstitüsü tarafından hazırlanan Kanun Tasarısı Taslağı yeni yasama yılında TBMM'ye sunulacaktır.

Tıbbi ürünler için ek koruma belgesi verilmesi konusundaki 1768/92 sayılı Konsey Tüzüğü ve bitki türleri için ek koruma belgesi verilmesi konusundaki 1610/96 sayılı Konsey Tüzüğü ile henüz uyum sağlanamamış durumdadır. Bitki türlerinin korunması amacıyla, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından, "Yeni Bitki Çeşitlerine Ait İslahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun Tasarısı Taslağı" hazırlanmış bulunmaktadır.

Topluluk Marka ve Tasarım Ofisi ile AB'ye aday ülkeler arasında yapılan Anlaşmaya Türkiye'nin de dahil edilmesi yönünde çalışmalar başlatılmıştır. Bu konuda taraflar arasında hukuki, idari ve teknik faaliyetler bakımından paralellik sağlanması hedeflenmektedir.

Fikri mülkiyet hakları alanında ise, 1/95 sayılı OKK'da atıf yapılan AB mevzuatı ve TRIPS Anlaşması esas alınarak, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin 7.6.1995 tarihli ve 4110 sayılı Kanun çıkarılmıştır. Söz konusu Kanunda yer alan hükümler ile, bilgisayar programları 91/250 sayılı Konsey Direktifi ile; eser sahibinin ve komşu hak sahibinin koruma süreleri 93/98 sayılı Konsey Direktifi ile; uyumlu bir şekilde düzenlenmiştir. AB mevzuatına tam uyum sağlanması amacıyla 5846 sayılı Kanunda gerekli değişikliklerin gerçekleştirilmesi için Kültür Bakanlığı tarafından bir Kanun Tasarısı hazırlanarak TBMM'ye sunulmuştur. Bu bağlamda kablo ve uydu yayınlarda eser sahibinin haklarının korunmasında 93/83 sayılı AB Direktifine uyum sağlanması, bir eserin tespit edilmesi ve çoğaltılması haklarının yanı sıra kiralanması ve ödünç verilmesi haklarının korunmasının 92/100 sayılı Konsey Direktifine ve veri tabanlarının 96/9 sayılı Konsey Direktifine uygun bir şekilde korunması hedeflenmektedir.

Fikri hakların korunması kapsamında, her türlü taşıyıcı ortama kaydedilmiş süreli olmayan yayınlarda bandrol kullanılması zorunluluğu getirilmiş, bu bandrol güvenlik hologramı olarak, 31 Mart 1999 tarihinden itibaren tüm süreli olmayan yayınlarda zorunlu hale getirilmiştir. Bu uygulamanın kamu kurumlarına da yayılması sağlanmıştır.

Fikri ve sınai mülkiyet hakları ihlallerine karşı sınırlarda önlem alınması amacıyla, 1/95 sayılı OKK'dan kaynaklanan yükümlülüğümüz uyarınca, 5 Şubat 2000 tarihinde yürürlüğe giren 4458 sayılı Gümrük Kanunu ile sahte

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

markalı mal veya taklit mallar için 3295/94 sayılı Konsey Tüzüğü ve 1367/95 sayılı Komisyon Tüzüğü esas alınarak gerekli düzenleme yapılmıştır.

Fikri ve sınai mülkiyet haklarıyla ilgili mevzuatta kurulması öngörülen ihtisas mahkemeleri kuruluncaya kadar geçici olarak Asliye mahkemeleri yetkilendirilmiştir. Adalet Bakanlığı tarafından, AB kaynaklarından destek alınmak üzere hazırlanan, "Fikri Mülkiyet Kanunlarının Etkin Olarak Uygulanması" başlıklı Proje kapsamında fikri ve sınai mülkiyet hakları konusundaki uyuşmazlıklarda ihtisaslaşmayı teminen 12 ihtisas mahkemesinin kurulması da yer almaktadır. AB'nin gerekli finansmanı aktarması durumunda, 2001 yılında sonuçlanması beklenmektedir.

1.8.1999 tarihli ve 4421 sayılı Türk Ceza Kanunu ile Cezaların İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile para cezalarının artırılması konusunda yeni bir sistem getirilmiştir. Bu kapsamda fikri ve sınai mülkiyet haklarının ihlali durumundaki para cezalarının da daha caydırıcı hale gelmesi sağlanmıştır. Buna göre, para cezaları yıllık fiyat artışları dikkate alınarak, Maliye Bakanlığı tarafından her yıl hesaplanarak ilan edilen orana göre tespit edilmektedir.

b) AB Hukukunun Bağlayıcı Hukuki Düzenlemeleri

13. 387L0054 / OJ L 024 27.01.87 s.36 / 87/54/EEC: Yarı iletken ürünlerin topoğrafyalarının yasal korunmasına ilişkin 16 Aralık 1986 tarihli Konsey Direktifi
14. 389L0104 / OJ L 040 11.02.89 s.1 / 89/104/EEC: Markalarla ilgili Üye Devletler mevzuatının 21 Aralık 1988 tarihli Birinci Konsey Direktifi
15. 391L0250 / OJ L 122 17.05.91 s.42 / 91/250/EEC: bilgisayar programlarının yasal korunmasına ilişkin 14 Mayıs 1991 tarihli Konsey Direktifi
16. 392L0100/ OJ L 346 27.11.92 s. 61/ Fikri mülkiyet alanında telif haklarına ilişkin kiralama ve ödünç verme ve diğer bazı haklara ilişkin 19 Kasım 1992 tarih ve 92/100 sayılı Konsey Direktifi (EEC)
17. 392R 1768 / OJ L 182 02.07. 92 p.1 / Tıbbi ürünler için ek bir koruma sertifikası hazırlanması ile ilgili 18 Haziran 1992 tarih ve 1768/92 sayılı Konsey Yönetmeliği (EEC)
18. 393D0016/ OJ L 011 19.01.93 p.20/ EEC/93/16: Yarı iletken ürünlerin topoğrafyalarının yasal korunmasının Amerika Birleşik Devletlerine ve bu ülkenin belirli topraklarından olan kişilere açılması hakkında 21 Aralık 1992 tarihli Konsey Kararı
19. 393L0083 / OJ L 248 06.10.93 p.15 / Telif haklarına ve uydu yayınlarına ve kablo yeniden iletimine uygulanabilen telif hakları ile ilgili haklara

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

- dair belirli kuralların koordinasyonu hakkında 27 Eylül 1993 tarih ve 93/83 sayılı Konsey Direktifi (EC)
20. 393L0098 / OJ L 290 24.11.93 s.9/ telif haklarının ve ilgili belirli hakların korunması teriminin uyumlaştırılmasına ilişkin 29 Ekim 1993 tarih ve 93/98sayılı Konsey Direktifi (EEC)
  21. 394D0700 /OJ L 284 01.11.94 s.61/ 94/700/EC: Yarı iletken ürünlerin topoğrafyalarının yasal korunmasının Kanadalılara açılması hakkında 24 Ekim 1994 tarihli Konsey Kararı
  22. 394D0824/ OJ L 349 31.12.94 p.201/ 94/824/EC: Yarı iletken ürünlerin topoğrafyasının yasal korunmasının Dünya Ticaret Örgütü Üyesi kişilere yayılması hakkında 22 Aralık 1994 tarihli Konsey Kararı
  23. 394R0040 / OJ L 011 14.01.94 p.1 / Topluluk markaları hakkında 20 Aralık 1993 tarih ve 40/94 sayılı Konsey Yönetmeliği (EC)
  24. 394R3295 / OJ L 341 30.12.94 p.8 / Serbest dolaşımın, ihracatın, yeniden ihracatın serbest bırakılmasını veya taklit ve korsan malların girişini durduran bir prosedürün girişini yasaklayan önlemleri belirleyen 22 Aralık 1994 tarih ve 3295/94 sayılı Konsey Yönetmeliği (EC)
  25. 395R1367 / OJ L 133 17.06.95 s.2 / Serbest dolaşımın, ihracatın, yeniden ihracatın serbest bırakılmasını veya taklit ve korsan malları durduran bir prosedürün girişini yasaklayan önlemleri belirleyen 3295/94 sayılı Konsey Yönetmeliğinin(EC) uygulanmasına ilişkin hükümleri belirleyen 16 Haziran 1995 tarih ve EC 1367/95 sayılı Komisyon Yönetmeliği (EC)
  26. 0395R2868 / OJ L 303 15.12.95 s.1 / Topluluk markaları hakkındaki EC/40/94 sayılı Konsey Yönetmeliğinin uygulanmasına ilişkin 13 Aralık 1995 tarih ve 2868/95 sayılı Komisyon Yönetmeliği (EC)
  27. 395R2869 / OJ L 303 15.12.95 s. 33/ İç Pazar Uyumlaştırma Kurumuna (Markalar ve Tasarımlar) ödenebilen ücretlere ilişkin 13 Aralık 1995 tarih ve 2869/95 sayılı Komisyon Yönetmeliği (EC)
  28. 396D0644 / OJ L 293 16.11. 96 s.18 / 96/644/EC: Yarı iletken ürünlerin topoğrafyalarının yasal korunmasının Isle of Man adasında oturanlara açılmasına ilişkin 11 Kasım 1996 tarihli Konsey Kararı
  29. 396L0009 / OJ L 077 27.03.96 p.20 / 96/9/EC: Veri tabanlarının yasal korunmasına ilişkin 11 Mart 1996 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi
  30. 396R0216 / OJ L 028 06.02.96 s.11/ İç Pazar Uyumlaştırma Kurumunun iç tüzüğünü belirleyen 5 Şubat 1996 tarih ve sayılı 216/96 sayılı Komisyon Yönetmeliği(EC) (Markalar ve Tasarımlar)

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

31. 396R1610 / OJ L 198 08.08.96 p.30 / Bitki türleri için ek koruma sertifikası hazırlanması ile ilgili 23 Temmuz 1996 tarih ve 1610/96 sayılı Avrupa parlamentosu ve Konsey Yönetmeliği (EC)
32. OJ L 213 30.07.1998 s.13 /98/44/EC : Biyoteknolojik buluşların hukuki korunması hakkında 6 Haziran 1998 tarihli ve 98/44/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi
33. OJ L 289 28.10.1998 s.28 / 98/71/EC : Tasarımların hukuki korunması hakkında 13 Ekim 1998 tarihli ve 98/71/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi

c) Sorumlu Kuruluş

Sınai mülkiyet haklarının güvence altına alınması amacıyla 24.6.1994 tarihli ve 544 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Türk Patent Enstitüsü kurulmuştur. Türk Patent Enstitüsünün altyapı olanaklarının geliştirilmesi amacıyla uluslararası kaynaklı iki proje kapsamında çalışmalar sürdürülmektedir. Bu çerçevede Enstitünün fiziki, teknik altyapı, tanıtım ve eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda Türk Patent Enstitüsünün halihazırda 150 olan personel sayısının yüksek kalitedeki uzmanlarla artırılarak 209'a çıkarılması amaçlanmaktadır.

Fikri haklar konusu ise Kültür Bakanlığının sorumluluğu altında yürütülmektedir. Ancak Bakanlığın bu konu ile ilgili kurumsal altyapı yetersizliği bulunmaktadır. Kültür Bakanlığının ilgili biriminin (Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü) yeniden yapılandırılması hedeflenmektedir.

Fikri ve sınai mülkiyet hakları konusundaki uyuşmazlıklarda ihtisaslaşmayı teminen 12 ihtisas mahkemesinin kurulması konusunun da yer aldığı AB destekli Projenin sonuçlandırılması beklenmektedir. AB'nin gerekli finansmanı aktarması durumunda, 2001 yılında söz konusu sistemin oluşturulması öngörülmektedir.

d) Nihai Hedef

Bu alandaki AB mevzuatının tam olarak üstlenilmesi ve uygulamaya geçirilmesi.

II- UYGULAMA YÖNTEMİ

a) Türk Mevzuatının Mevcut Durumu

- Sınai Mülkiyetin Korunması Hakkında Paris Sözleşmesi Stokholm Metnine Türkiye'nin Katılmasına ilişkin 94/5903 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (RG 23.9.1994/22060)

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

- Türk Patent Enstitüsü Kuruluşu ve Görevleri Hakkında 544 sayılı KHK (RG 24.6.1994/21970)
- Patent Haklarının Korunması Hakkında 551 sayılı KHK (RG 27.6.1995/22326)
- Patent Haklarının Korunması Hakkında 551 sayılı KHK’da Değişiklik Yapılmasına ilişkin 566 sayılı KHK (RG 22.9.1995/22412)
- 12.9.1960 tarihli ve 80 sayılı, 29.6.1956 tarihli ve 6762 sayılı ve 10.6.1930 tarihli ve 1705 sayılı kanunlar ile 24.6.1995 tarihli ve 551, 552, 554, 555, 556 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameler ile 28.6.1995 tarihli ve 560 sayılı KHK’da Değişiklik Yapılması Hakkında 3.11.1995 tarihli ve 4128 sayılı Kanun (RG 07.11.1995 /22456) (Sınai mülkiyet hakları ile ilgili cezai hükümler düzenlenmiştir).
- Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında 554 sayılı KHK (RG 27.6.1995/22326)
- Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında 555 sayılı KHK (RG 27.6.1995/22326)
- Markaların Korunması Hakkında 556 sayılı KHK (RG 27.6.1995/22326)
- Patent İşbirliği Antlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair 4115 sayılı Kanun (RG 12.7.1995/22341)
- Markaların Tescili Amacıyla Mal ve Hizmetlerin Uluslararası Sınıflandırılmasına İlişkin Nis Anlaşmasına Katılmamız Hakkında 95/7094 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (RG 13.8.1995/22373)
- Markaların Şekilli Elemanlarının Uluslararası Sınıflandırılmasını Tesis Eden Viyana Anlaşmasına Katılmamız Hakkında 95/7094 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (RG 13.8.1995/22373)
- Uluslararası Patent Sınıflandırılması İle İlgili Strasburg Anlaşmasına Katılmamız Hakkında 95/7094 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (RG 13.8.1995/22373)
- Markaların Uluslararası Tescili Konusundaki Madrid Sözleşmesi ile İlgili Protokole Katılmamız Hakkında 97/9731 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, (RG 22.8.1997/23088)
- Endüstriyel Tasarımların Uluslararası Sınıflandırılmasına İlişkin Lokarno Anlaşmasına Katılmamız Hakkında 97/9731 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (RG 22.8.1997/23088)

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

- Patent İşlemleri Amacıyla Mikroorganizmaların Tevdi Edilmesinin Uluslararası Kabulü Konusunda Budapeşte Anlaşmasına Katılmamız Hakkında 97/9731 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (RG 22.8.1997/23088)
- Avrupa Patentlerinin Verilmesi ile İlgili Avrupa Patent Sözleşmesi ve Eklerine Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun (RG 29.1.2000/23948) (Üyelik 1 Kasım 2000 tarihinde başlayacak).
- 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin 7.6.1995 tarihli ve 4110 sayılı Kanun (RG 12.6.1995/22311)
- İcracı Sanatçılar, Fonogram Yapımcıları ve Yayın Kuruluşlarının Korunmasına Dair Roma Sözleşmesine Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında 4116 sayılı Kanun (RG 12.7.1995/22341)
- Edebiyat ve Sanat Eserlerinin Korunmasına İlişkin Bern Sözleşmesinde Değişiklik Yapan ve 1979'da Tadil Edilen Paris Metnine Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında 4117 sayılı Kanun (RG 12.7.1995/22341)
- Fikir ve Sanat Eserlerinin İşaretlenmesine İlişkin Yönetmelik (RG 16.11.1997/23172) ile Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik (RG 30.6.1998)
- Eser Sahibinin Haklarına Komşu Haklar Yönetmeliği (RG 16.11.1997/23172)
- Süreli Olmayan Yayınlarda Güvenlik Hologramı Uygulamasına İlişkin Tebliğ (RG 30.6.1998)

b) Türk Mevzuatında Yapılması Gereken Değişiklikler

Fikri haklar alanında, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda, kablo ve uydu yayınlarda eser sahibinin haklarının, bir eserin tespit edilmesi ve çoğaltılması haklarının yanı sıra kiralanması ve ödünç verilmesi haklarının ve veri tabanlarının AB mevzuatına uygun bir şekilde korunması amacıyla düzenleme ve değişiklik yapılması gerekmektedir. 5846 sayılı Kanunda değişiklik yapılması amacıyla hazırlanan Kanun Tasarısı bu hususları da kapsamaktadır.

Entegre devre topografyalarının korunması konusundaki Türk mevzuatındaki boşluğu gidermek üzere AB mevzuatına uygun bir Kanun Tasarısı hazırlanmış bulunmaktadır. Söz konusu Tasarı, görüşü alınmak üzere AB Komisyonuna iletilmiştir.

Bitki türlerinin korunması amacıyla, "Yeni Bitki Çeşitlerine Ait Islahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun Tasarısı Taslağı"nın 1/95 sayılı

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

OKK'dan kaynaklanan yükümlülüğümüz açısından da çıkartılması gerekmektedir.

Endüstriyel Tasarımların Uluslararası Tesciline İlişkin Lahey Anlaşması Cenevre Metnine katılım prosedürleri ile Marka Kanunları Antlaşmasına (TLT) katılım çalışmaları sürdürülmektedir.

c) Gerekli Kurumsal Değişiklikler

Eser sahibinin hakları ve komşu haklar alanında Kültür Bakanlığı bünyesindeki kurumsal altyapı yetersizliğinin giderilmesi amacıyla Kültür Bakanlığının ilgili biriminin yeniden yapılandırılması planlanmaktadır.

Türk Patent Enstitüsünün, fiziki, teknik altyapısının özellikle tanıtım ve eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesi bakımından kuvvetlendirilmesi hedeflenmektedir.

Bitki türlerinin korunması açısından da Tarım ve Köyişleri Bakanlığının ilgili biriminin yeniden organize edilmesi ihtiyacı bulunmaktadır.

Fikri ve sınai mülkiyet haklarıyla ilgili mevzuatta öngörülen ihtisas mahkemelerinin kurulması gerekmektedir.

Patent ve marka vekillerine ait bir birlik oluşturularak vekillik müessesesinin kurumsallaştırılması ihtiyacı bulunmaktadır.

d) Yeni Hukuki Düzenlemelerin Yürürlüğe Girmesine Bağlı Olarak Alınması Gereken Tedbirler

e) Yeni Düzenlemelerin Uygulanması İçin Gereken Ek Personel ve Eğitim İhtiyacı

Kültür Bakanlığı, Türk Patent Enstitüsü ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığının ilgili birimlerinin yeniden yapılandırılması veya geliştirilmesi projeleri çerçevesinde, eleman ve bunların eğitimi ihtiyacı olacaktır.

Bu kapsamda, Türk Patent Enstitüsünde, halihazırda AB uzman kadroları bulunmadığından, yeni kabul edilecek mevzuatın uygulanması için en az 2 dil bilen 10 elemanın istihdamına ve bunların eğitimine ihtiyaç duyulmaktadır.

f) Gerekli yatırımlar

Yukarıda belirtilen kurumların fiziki altyapılarının tamamlanması ve geliştirilmesi açısından bilgisayar alınması, bilgiağı kurulması gibi yatırımlara ihtiyaç bulunmaktadır.

III-TAKVİM

2001 yılı sonuna kadar, fikri mülkiyet hakları alanında, TBMM gündeminde bulunan, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısının kanunlaşması beklenmektedir. Sınai mülkiyet hakları alanında ise, Yeni Bitki Çeşitlerine Ait Islahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun Taslağının ve Entegre Devre Topografyalarının Korunması Hakkında Kanun Taslağının kanunlaşması hedeflenmektedir.

IV- FINANSMAN- GEREKLİ HARCAMALAR VE FİNANSMAN KAYNAKLARI

3.7. REKABET VE DEVLET YARDIMLARI

3.7.1 REKABET POLİTİKASI

I- ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut Durum

Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamalar ile piyasaya hakim olan teşebbüslerin bu hakimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek, bunun için gerekli düzenleme ve denetlemeleri yaparak rekabetin korunmasını sağlamayı amaçlayan 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun T.B.M.M'nce 7 Aralık 1994 tarihinde kabul edilmiş, 13 Aralık 1994 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanunu uygulamaktan sorumlu Rekabet Kurumunun karar organı olan Rekabet Kurulu ise üyelerinin yaklaşık 27 aylık bir gecikmeyle atanması ile oluşmuştur. Ancak Kurum, teşkilatını 8 ay gibi kısa bir sürede tamamlayarak bu durumu Kanun'un Geçici 2. maddesi uyarınca, 05.11.1997 tarihinde yayımladığı bir tebliğ ile kamuoyuna duyurmuş ve bu tarihten sonra hızla başvuruları değerlendirmeye başlamıştır.

Temel olarak, Kanun, Rekabet Hukuku ile ilgili üç ana konuyu düzenler:

Birincisi, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren ya da bu piyasaları etkileyen her türlü teşebbüsün aralarında yaptığı rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, uyumlu eylem ve kararlardır. Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi, belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmaları, uyumlu eylemleri ve teşebbüs birliklerinin bu tür kararlarını ve eylemlerini yasaklar. Maddede rekabeti ihlale ilişkin örnekler 6 bend halinde sunulmuştur: Fiyat tespiti, pazar